

شماره : ۹۰۰۰/۱۰۸۴۲۸/۱۰۰
تاریخ : ۱۳۹۹/۰۶/۱۷
پیوست : دارد

بیت المال

معاون محترم تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات ریاست جمهوری

سلام علیکم؛

با احترام تصویر دستورالعمل اجرایی شماره 9000/108131/100 مورخ 1399/06/17 ریاست محترم قوه قضائیه درخصوص " شورای حفظ حقوق بیت المال در امور اراضی و منابع طبیعی کشور" جهت استحضار به پیوست ایفاد می گردد./

دکتر محمد
مدیرکل دبیرخانه قوه قضائیه

دبیرخانه مرکزی ریاست جمهوری

شماره : ۶۶۹۲۰۰

تاریخ : ۱۳۹۹/۰۶/۱۷

ساعت : ۱۲:۳۳

دستورالعمل اجرایی شورای حفظ حقوق بیت المال در امور اراضی و منابع طبیعی کشور

در راستای حفاظت از اراضی ملی و دولتی و منابع طبیعی کشور و حفظ کاربری اراضی کشاورزی و حمایت از حقوق عمومی و پیشگیری از تخریب و تصرف اراضی و منابع طبیعی و در اجرای اصول ۴۵، ۴۹، ۵۰ و ۱۵۶ قانون اساسی جمهوری اسلامی و به دنبال تشکیل شورای حفظ حقوق بیت المال در سال ۱۳۸۲ و ضرورت تکمیل اعضاء و فعال شدن شورا «دستورالعمل اجرایی شورای حفظ حقوق بیت المال در امور اراضی و منابع طبیعی کشور»، به شرح مواد آتی است.

ماده ۱- به منظور سیاست گذاری، هماهنگی امور و پیشگیری های لازم در راستای حفظ حقوق عامه و برخورد قانونی با اشخاصی که بدون مجوز قانونی، اقدام به تصرف، تخریب و تجاوز به اراضی و املاک دولتی، عمومی، موقوفات، منابع طبیعی، انقال، بستر رودخانه ها، اراضی ساحلی، چشمه سارها، مسیل ها، انهار و سدهای کشور و حریم های قانونی آنها، حریم راه ها، اتوبان و بزرگراه ها، خطوط انتقال نیرو و لوله های مواد سوختی و امثال آنها می نمایند یا با سندسازی اقدام به تصاحب و یا تصرف اراضی می کنند و یا آن که بدون مجوز قانونی و مغایر با منافع عمومی، کاربری زمین های زراعی، باغ ها، فضای سبز، جنگل ها و مراتع کشور را تغییر می دهند، شورای حفظ حقوق بیت المال در امور اراضی و منابع طبیعی کشور که از این پس به اختصار شورا نامیده می شود، تشکیل می شود.

ماده ۲- اعضای شورا عبارتند از:

الف- رئیس قوه قضائیه (رئیس شورا):

بسم الله الرحمن الرحيم

شماره: ۱۰۸۱۳۱/۱ - ۹
تاریخ: ۱۳۹۹/۷/۱۷
پیوست:
طبقه بندی:

ب- معاون اول رئیس قوه قضائیه؛

پ- دادستان کل کشور (دبیر شورا)؛

ت - سخنگوی قوه قضائیه ؛

ث- رئیس سازمان بازرسی کل کشور؛

ج- رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور؛

چ- وزیر اطلاعات؛

ح- وزیر کشور؛

خ- وزیر جهاد کشاورزی؛

د- وزیر راه و شهرسازی؛

ذ - وزیر نیرو

ر- رئیس سازمان حفاظت محیط زیست کشور؛

ز- فرمانده نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران؛

ژ- رئیس سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛

س - دبیر شورای عالی استانها.

تبصره ۱- در غیاب رئیس شورا، معاون اول قوه قضائیه، ریاست شورا را برعهده دارد.

تبصره ۲- دبیر شورا حسب مورد می تواند از سایر مقامات ذی ربط دعوت نماید.

ماده ۳- به منظور اجرای سیاست های شورا و ایجاد هماهنگی در هر استان، شورایی تحت عنوان شورای استانی حفظ حقوق بیت المال در امور اراضی و منابع طبیعی کشور که از این پس شورای استانی نامیده می شود با ترکیب زیر تشکیل می گردد:

الف- رئیس کل دادگستری استان (رئیس شورا)؛

ب- یکی از معاونین استاندار به انتخاب وی؛

پ- دادستان عمومی و انقلاب مرکز استان (دبیر شورا)؛

ت- مدیرکل سازمان بازرسی استان؛

ث- مدیرکل اطلاعات استان؛

ج- فرمانده نیروی انتظامی استان؛

چ- رئیس سازمان اطلاعات سپاه استان؛

ح- شهردار شهرستان مرکز استان؛

خ- مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری؛

د- رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان؛

ذ- مدیرکل راه و شهرسازی استان؛

ر- مدیرکل ثبت اسناد و املاک استان؛

ژ- مدیرکل حفاظت محیط زیست استان؛

ژ- مدیر امور اراضی استان؛

س- مدیر آب منطقه ای استان.

تبصره- شورای استانی حسب مورد می تواند از سایر مقامات استانی دعوت به عمل آورد.

ماده ۴- وظایف شورای استانی به شرح زیر است:

الف- انجام هماهنگی های لازم در جهت اجرای قانون و وظایف محوله به دستگاه ها؛

ب- ایجاد زمینه برای برخورد قاطع و مطابق قوانین با مرتکبین اعمال مذکور در ماده ۱ این دستورالعمل؛

پ- کسب اطلاع و بررسی آخرین وضعیت اراضی و منابع طبیعی استان؛

ت- بررسی گزارش های واصل شده به شورای استانی درخصوص متجاوزان به انفال، موضوع اصل چهل و پنجم قانون اساسی، اراضی، املاک دولتی و عمومی، منابع طبیعی و فضاها، سبزه و باغ ها، موضوع قانون زمین شهری، قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع، لایحه قانون حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها، قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ ها، قانون آب و نحوه ملی شدن آن، قانون توزیع عادلانه آب و سایر قوانین و مقررات مربوط و جاعلان اسناد و استفاده کنندگان از اسناد مجعول و معرفی آنان به مراجع قضایی و پیگیری موضوع جهت انجام اقدامات لازم از طریق مجاری قانونی تا رفع تجاوز؛

جمهوری اسلامی ایران
رئیس قوه قضائیه

بسم الله الرحمن الرحيم

شماره: ۱۰۸۱۳۱/۱-۹
تاریخ:
پیوست: ۱۳۹۹/۲/۱۷
طبقه بندی:

ث- انجام هماهنگی‌های لازم در جهت جلوگیری از تخریب منابع طبیعی، باغ‌ها، فضاها، سبزه‌ها و تغییر کاربری‌های غیرمجاز اراضی زراعی و باغ‌ها؛

ج- تعیین روش‌های پیشگیرانه و اتخاذ تدابیر لازم برای حفاظت و جلوگیری از تصرف و تخریب اراضی و منابع طبیعی؛

چ- آسیب‌شناسی، شناسایی خلأهای قانونی و ارائه راهکارهای مناسب؛

ح- ایجاد هماهنگی در اجرای مصوبات شورا و انجام وظایف، مأموریت‌ها و اقدامات مراجع اجرایی ذی‌ربط؛

خ- بررسی برنامه‌ها، طرح‌ها و پیشنهادات دستگاه‌های اجرایی عضو درخصوص موارد مزبور.

ماده ۵- جلسات شورا هر شش ماه یکبار و با تقاضای هر یک از اعضا و موافقت رئیس قوه قضائیه به نحو فوق‌العاده تشکیل می‌شود.

ماده ۶- جلسات شورای استانی حداقل هر دو ماه یکبار با دعوت کتبی دبیر شورای مذکور تشکیل خواهد شد. تشکیل جلسه فوق‌العاده با پیشنهاد یکی از اعضا و تصویب رئیس شورای استانی بلامانع است.

ماده ۷- جلسات شورا و شورای استانی با حضور دو سوم اعضا رسمیت می‌یابد و نظر اکثریت حاضران ملاک اعتبار است.

ماده ۸- در زیر مجموعه شورا و شورای استانی، دبیرخانه‌ای متشکل از تعداد کافی کارمند و کارشناس قضایی و اداری زیر نظر دبیر شورای مربوط تشکیل می‌شود که عهده دار مسئول

جمهوری اسلامی ایران
رئیس قوه قضائیه

بسم الله الرحمن الرحیم

شماره: ۱۰۸۱۳۱/۱-۹
تاریخ:
پیوست:
طبقه بندی:

دبیرخانه شورا، معاون حقوق عامه دادستان کل کشور می باشد و مسئول دبیرخانه شورای استانی از بین قضات یا کارمندان مجرب توسط دبیر شورا منصوب می شود.

ماده ۹- در موارد خاص که نیاز به بررسی های کارشناسی و تخصصی می باشد حسب تشخیص رئیس شورا یا شورای استانی یا دبیر آن، موضوعات مربوط در کمیسیون های کارشناسی فرعی، متشکل از نمایندگان تام الاختیار و ثابت هر یک از اعضای شورا یا تعدادی از نمایندگان حقوقی نهادهای عضو، تشکیل می شود. کمیسیون در صورت نیاز می تواند از کارشناسان و متخصصان سایر ادارات و نهادها و حسب مورد از کارشناسان رسمی دادگستری دعوت به همکاری نماید.

ماده ۱۰- دبیر شورا موظف است علاوه بر ارسال مصوبات شورا برای اعضا در پایان هر سال گزارش عملکرد سالانه شورا را به رئیس قوه قضائیه تقدیم کند.

ماده ۱۱- رئیس کل دادگستری مکلف است شعبی از دادرهای عمومی و انقلاب، محاکم بدوی و تجدیدنظر استان را جهت رسیدگی به دعاوی و شکایات مربوط، مطابق آیین نامه شیوه تشکیل شعب تخصصی مراجع قضایی مصوب ۱۳۹۸/۲/۲۸ اختصاص دهد.

ماده ۱۲- رئیس شورای استانی مکلف است در پایان هر سال، گزارش فعالیت های انجام شده و جمع بندی نتایج اقدامات را به دبیر شورا منعکس کند.

ماده ۱۳- علاوه بر مسئولان دستگاه های اجرایی ذی ربط، دبیر شورای استانی نیز اجرای مصوبات ابلاغی شورای استانی را در واحدهای ذی ربط پیگیری می نماید.

جمهوری اسلامی ایران
رئیس قوه قضائیه

بسم الله الرحمن الرحيم

شماره: ۱۰۸۱۳۱/۱-۹۰
تاریخ:
پیوست:
طبقه بندی:

ماده ۱۴- اجرای آراء لازم الاجرای قضایی برای خلع ید، رفع تصرف، قلع و قمع مستحدثات، امحاء آثار تصرف، ابطال معاملات و ابطال اسناد صادره و غیره به فوریت انجام خواهد شد.

ماده ۱۵- تصمیمات شورای استانی در جهت هماهنگی، پیگیری، نظارت و تعیین رویه ها و تسهیل امور است. چنانچه اشخاص ذی نفع نسبت به تصمیمات این شورا اعتراضی داشته باشند مراتب از طریق دادستان کل کشور مورد بررسی و در صورت تشخیص خلاف قانون یا مقررات بودن آن، تصمیم مذکور توسط دادستان کل کشور به شورای مذکور اعلام خواهد شد تا نسبت به لغو آن اقدام نماید.

ماده ۱۶- این دستورالعمل با ۱۶ ماده و ۳ تبصره در تاریخ ۱۵ / ۶ / ۱۳۹۹ به تصویب رئیس قوه قضائیه رسید و دستورالعمل اجرایی پیشگیری از تخریب، تجاوز و تصرف اراضی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۲ ملغی می شود.

سید ابراهیم رئیسی

رئیس